

Magdaléna Patřová

Svědék všeho dění

Knih vzpomínek

Staroměstským náměstím procházely davy turistů. Nejvíce se jich na sebe tlačilo před orlojem, aby zhlédli slavnou podívanou na apoštoly, která se blížila. Z restaurací se linuly rozličné vůně a vzájemně se míchaly. A právě v jedné z těch restaurací seděly u stolu dvě kamarádky.

„Už by mohla přijít,“ prohlásila otráveně Alexandra, když se rozezněly všechny pražské zvony, aby odbily poledne. „S tou prohlídkou už určitě dávno skončila, tak by sebou mohla trochu hodit.“

„Abych řekla pravdu,“ nato Julie, „Pavlena mě poslední dobou dost štve. A myslím si, že nejenom mě. To její povolání, kterému dává přednost před námi, už mi leze na nervy.“

„A taky to, jak nám pořád vykládá o nějaké té historii. Asi nás pokládá za jedny z těch svých turistů. Ovšem jestli si myslí, že nás zajímají ty nudné řeči o starých oprýskaných památkách, tak to se tedy velice mylí. Mohla by taky jednou konečně pochopit, že nejsme žádní fanoušci historie.“ Alexandra se rozhlédla a s povzdychnutím řekla: „No, nejspíš nemá cenu, abychom na ni čekaly. Kdoví, jak dlouho se tam ještě bude vybavovat s těmi jejími turisty. Objednáme si. A jestli přijde, tak přijde. Já za to nemůžu, že nedovede dodržet slovo.“

Sálem staroměstské radnice se rozlehly kroky. Něčí vysoké podpatky se uměly projevovat dost hlasitě. Když Pavlena zamířila po schodech dolů, houkla za sebe na jednoho z kolegů: „Takže na večerní prohlídku budu tady, jasné?“

„Jen jestli se vůbec bude dneska nějaká prohlídka konat!“ volal na ni ještě průvodce. „Část má být venku a večer prý bude pršet!“

„Dneska že má pršet?“ smála se Pavlena a vyšla ven z budovy.

Vzápětí ji však veselost přešla, jakmile pohlédla na dlažbu vedle radnice. Zítra bude přece dvacátého prvního června... Pavlena strnula, rázem se v ní začaly ozývat vzpomínky. Do tohoto okamžiku měla dnes dobrou náladu, ale ta teď byla tatam. Dvacátého prvního června... Pavlenu mrazilo, jen když to datum zaslechla. Z celých těch tisíci a více let,

I. Na ostrožně nad řekou

Z dále se ozval dusot kopyt a mužské hlasy. Pavlena usoudila, že nyní přišla její chvíle. Připomněla si totiž staré proroctví, ve kterém stálo, že ta chvíle nastane, až pomine v lese ticho a poprvé se tudy rozlehne dusot a hlasy. Ta osudná chvíle, ta chvíle, kdy začne Pavlenino poslání, chvíle, kdy dojde ke vzniku města, v němž má být Pavlena svědkem všeho dění, nastala teď. Pavlena se zjevila v lesním šeru. Zjevila se v tmavých šatech a s černými vlasy. Z její tváře vyzařovalo tajemno, ta tvář prozrazovala Pavlenin nadpřirozený vznik, poslání i vlastnosti. Ano, ta dívka byla nadpřirozenou bytostí, která to ovšem nebude mít nikdy jednoduché. Naopak, vždy bude trpět, a to čím dál víc. Nesmrtelnost jednou musí člověka omrzet, i k tomu dojde. Život ji možná bude bavit pár staletí, bude považovat za vzácné, důstojné a vznešené, že právě ona se má stát jakýmsi duchem Prahy, města, které ještě neexistuje, ale zanedlouho existovat bude.

Pavleně bylo jednadvacet let, ale na zemi stanula v tomto okamžiku poprvé. Kde byla těch jednadvacet let předtím? To nikdo neví a nejspíš nikdy vědět nebude, jen ona a ten, kdo vyřkl to staré proroctví. V něm stálo i to, že Pavlenino poslání je nadobyčej vážné a důstojné; Pavlena musí být svědkem všeho dění. Všeho dění jednoho města. Proto také byla Pavlena opatřena nesmrtelností a věčným mládím.

Zpět však k tomu, proč se zrovna nyní zjevila v šeru lesa. Dusot kopyt a mužské hlasy se rychle přibližovaly. A pak je Pavlena spatřila – jezdců na koních. Husté větve stromů museli za jízdy odsekávat, aby se lesem prodrali. Proč ale ta bojovná prudkost, ta bojovná vášeň, když ti muži snad ani nejsou ozbrojeni? Pavlena to nechápala.

Stála v lesích nedaleko ostrožny nad řekou a pouze poslouchala, jak se jezdci přibližují. Ti se tu náhle zastavili. Dívka se musela schovat do hustého křoví. Věděla, že jí nemohou ublížit, je přece nesmrtelná, ale spíš si nepřála, aby o její přítomnosti vůbec věděli. Chtěla, aby jejich plán pokračoval tak jak má, ačkoli ho vůbec neznala.

Jakmile vznešení jezdci seskočili z koní, ten nejurozenější z nich promluvil: „Stále váhám.“

„Proč, pane?“ otázal se kdosi.

„Neváhej, pane,“ řekl jiný z jezdců, „ty sám jsi přece nařídil, aby v naší zemi žili jen křesťané a pohané aby byli vyhubeni. Zde, na ostrožně nad řekou, jich prý žije víc než dost. Uděláme záslužnou práci, pokud jich křesťany zbavíme.“

Dál už urozený muž nic nenamítal. Všichni se vydali na kopec – a Pavlena za nimi. Měla strach z toho, čemu bude přihlížet, ale musí; takové už je její poslání. Vždycky bude svědkem všeho dění. Dobře si uvědomovala, že svůj úkol bude v takových chvílích proklínat. Ovšem nezmůže s tím nic.

Na ostrožně nad řekou měli své chatrče a svá obětiště pohané. Ubozí, nevěděli ještě, co je čeká, protože se chystali k obětování a soustředili se v té chvíli jen na obřad. Ale brzy to poznali, a sice když skupina urozených mužů vytáhla dýky a vrhla se na nepřipravené a neozbrojené pohany. Všude křik, pláč. Byla to věru krvavá podívaná.

Když byli všichni pohané vyvražděni, urození muži si oddechli. Jejich vůdce popošel na kraj ostrožny a zahleděl se kolem sebe.

„Usídlíme se tady,“ prohlásil najednou.

Jeho společníci se ulekli.

„Cože, pane?“ zvolal jeden z nich. „Chceš snad opustit Levý Hradec?“

„Ano,“ odpověděl s klidem kníže Bořivoj, „tohle je vskutku pěkné místo, lepší než je Hradec. Založím tu své sídlo a budu tady přebývat. Byla by škoda, kdyby to tu zůstalo opuštěné. Už jen to, že je tu řeka, k tomu zavadává důvod.“

„Chceš se tedy opravdu přestěhovat z Hradce sem? I se všemi dvořany a Ludmilou?“

„Už jsem řekl.“

A to byla ta osudná chvíle, chvíle, kdy bylo rozhodnuto, že tady, na ostrožně nad řekou, bude mít Praha svůj počátek.

Stavbu sídla však nezahájil sám Bořivoj, ale až jeho syn Spytihněv. Bořivoj zde sice nechal na konci devátého století postavit kostel zasvěcený Panně Marii, ale jeho syn Spytihněv začátkem desátého století dal plošinu ostrohu obehnat obranným valem, načež zde vznikl knížecí palác – a to byl jakýsi základ Pražského hradu. Ohledně vzniku Prahy je spousta otázek, nejasností a teorií, avšak to, že ji založil český kníže

II. Stará rychta

Pavlena pilně a ochotně plnila to, co jí bylo svěřeno, totiž aby byla v Praze přítomna všemu, co se zde stane. Ze začátku to vlastně nebylo tak těžké, poněvadž jediné, co se tu nacházelo, byl knížecí palác a kostel Panny Marie. Ovšem zanedlouho se tento stav změnil – sídlo se začalo rozrůstat. Z poklidného místa v lůně přírody se s postupem času stávala více a více obydlená oblast. Stěhovali se sem lidé a stavěli si zde domy. Už to nebylo jen hradiště na ostrožně nad řekou, byla to vznikající Praha, centrum českého království, které odtud Přemyslovci spravovali.

Začátky Prahy byly pro Pavlenu obzvlášť zábavné, jelikož tu bylo stále co obdivovat a pozorovat. Středověké město z kamene se rozrůstalo a shromažďovalo se v něm stále větší množství různých řemeslníků i obchodníků. Rozkvétalo jak podhradí, tak samotný hrad. A tak se zvětšoval počet domů i obyvatel. V jednom z domů, poblíž Staré rychty, se zabydlela i Pavlena.

V Praze to doslova žilo. Už teď se toto město těšilo neobyčejné vážnosti. Ale ohromná událost, která se stala léta Páně 1257, Praze slávy ještě přidala. Tou událostí bylo udělení magdeburských městských práv pražskému podhradí, o které se postaral Přemysl Otakar II. Tímto činem vzniklo Menší Město pražské, tedy Malá strana.

A v této době se odehrál i příběh, který byl jedním z prvních, jimž byla Pavlena svědkem, i když, pravda, nestal se na Malé straně, nýbrž ve Starém městě, v místech, kde dívka bydlela – u Staré rychty.

Dnešek se až do téhle chvíle zdál být běžným dnem. V okolí Staré rychty klábosili sousedé. Pavlenina všetečná sousedka zahrnovala dívku nejružnějšími kletkami a novinkami, ačkoli Pavlena o nic z toho zájem neměla. Pavlenu celkově ostatní lidé příliš nezajímali, byla k nim poměrně lhostejná. Hleděla si svého poslání a především to tak trochu považovala pro ni za nedůstojné, bavit se s obyčejnými smrtelníky, obzvlášť pak s tou drbnou sousedkou. Pavlena měla svou hrdost a do soukromých záležitostí sousedů jí nic nebylo.

Náhle se na ulici strhlo pozdvižení – to městští biřici vedli k rychtě jakéhosi hubeného staršího muže.

„To je přece pláteník z Havelského trhu!“ zvolala sousedka.

„Co udělal? Čím se provinil?“ překřikoval se lid.

„Kradl, ano, kradl!“ odpověděl rychtář, který šel za biřici.

Zdejší rychtář byl jedním z nejváženějších občanů a měl větší moc než kdokoli jiný. Všichni před ním chovali úctu, ale spíše se ho báli, než aby si ho vážili. Vždyť to byl právě on, kdo zastupoval panovníka a kdo měl na starosti různé právní záležitosti, popřípadě mohl i zasahovat do práva útrpného a hrdelního.

Nikdy se nenašel nikdo, kdo by se mu stavil do cesty, kdo by mu odporoval. Ale přece se nyní kdosi odvážil – dívka, která měla smysl pro spravedlnost a která se především ani nemusela bát smrti.

„Ten že kradl?“ zvolala Pavlena. „Tenhle pláteník? Nesmysl! Všichni ho dobře známe a víme, že je to poctivý člověk!“

„Hubu drž!“ rozkřikl se rychtář. „Jakým právem se můžeš opovážovat drze hovořit s tak důležitým mužem?“

„Právem svědka všeho dění,“ pomyslela si Pavlena se smíchem. „Ach, lidičky, kdybyste věděli, s kým máte tu čest! Klaněli byste se mi víc než tomuhle náfukovi!“

Pak nahlas odpověděla: „Jsem přesvědčena o jeho nevině.“

Uslzené oči pláteníka zazářily vděčností. Nečekal, že se ho někdo zastane.

Rychtář, zrudlý hněvem, přistoupil k Pavleně.

„Dávej si pozor na jazyk,“ prohlásil, „jestli se budeš toho lotra zastávat, skončíš stejně jako on.“

„A to je prosím jak? Snad nechceš nechat popravít nevinného člověka, ty, takový spravedlivý a moudrý rychtář?“

Sousedka do ní šťouchla a zasyčela: „Mlč, tohle se ti nevyplatí.“

Rychtář se otočil k pláteníkovi a řekl: „Nemohu ho nechat popravít, dokud se k tomu hanebnému činu nepřizná, a to se mu moc nechce, co?“

„Nepřiznám se k tomu, co jsem neudělal,“ odpověděl pláteník.

Zástupce panovníka se dal do zlomyslného smíchu.

„No,“ řekl, „už dlouho jsme nikomu nenabídlí mučírnu.“

Pláteník sklopil zrak.

Té noci nemohla Pavlena spát. Musela myslet na to, co se odehrává v blízkém podzemí, v podzemí Staré rychty. Ničily ji výčitky, že se nijak

